adwokat dr Piotr Sobański LL.M. (Uniwersytet Zielonogórski)
Materiały dydaktyczne dla studentów

Następstwa nieważności, wygaśnięcia lub zawieszenia działania traktatu

Uregulowania dotyczące następstw nieważności, wygaśnięcia lub zawieszenia działania traktatu są zawarte w Dziale V Części V Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (art. 69-72)

Art. 69 [Następstwa nieważności traktatu]
1.Nieważny jest traktat, którego nieważność została ustalona zgodnie z niniejszą konwencją. Postanowienia traktatu nieważnego nie mają mocy prawnej.
2.Jeżeli jednak na podstawie takiego traktatu zostały już dokonane jakieś czynności prawne:
a)każda ze stron może zażądać od każdej pozostałej strony, aby w miarę możności przywróciła w ich wzajemnych stosunkach sytuację, jaka by istniała, gdyby te czynności nie zostały dokonane;
b)czynności dokonane w dobrej wierze, zanim powołano się na nieważność, nie stają się bezprawne z powodu samej nieważności traktatu.
3.W przypadkach odnoszących się do art. 49 [oszustwo], art. 50 [przekupstwo przedstawiciela państwa], art. 51 [przymus wobec przedstawiciela państwa], lub art. 52 [przymus wobec państwa w postaci groźby lub użycia siły], ustępu 2 nie stosuje się do strony, której można zarzucić oszustwo, przekupstwo lub przymus.
4.W przypadku nieważności zgody określonego państwa na związanie się traktatem wielostronnym, powyższe zasady mają zastosowanie w stosunkach między tym państwem i stronami traktatu.

Art. 70 [Następstwa wygaśnięcia traktatu]
1.Jeżeli traktat inaczej nie postanawia lub strony inaczej się nie umówią, wygaśnięcie traktatu na podstawie jego postanowień lub zgodnie z niniejszą konwencją:
a)zwalnia strony z obowiązku dalszego wypełniania traktatu,
b)nie wpływa na żadne prawa lub obowiązki ani na sytuację prawną stron, powstałe wskutek wykonywania traktatu przed jego wygaśnięciem.
2.Jeżeli państwo wypowie traktat wielostronny lub wycofa się z niego, ustęp 1 stosuje się do stosunków między tym państwem a każdą z pozostałych stron traktatu począwszy od dnia, w którym takie wypowiedzenie lub wycofanie się nabiera mocy prawnej.

Art. 71 [Następstwa nieważności traktatu sprzecznego z imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego]
1.W przypadku traktatu, który jest nieważny na podstawie art. 53 [traktaty sprzeczne z imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego (ius cogens)], strony powinny:
a)usunąć w miarę możności następstwa wszelkich czynności dokonanych w oparciu o jakiekolwiek postanowienie sprzeczne z imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego oraz
b)doprowadzić swoje wzajemne stosunki do zgodności z imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego.
2.W przypadku traktatu, który staje się nieważny i wygasa na podstawie art. 64 [powstanie nowej imperatywnej normy powszechnego prawa międzynarodowego (ius cogens)], wygaśnięcie traktatu:
a)zwalnia strony od jakiegokolwiek obowiązku dalszego wykonywania traktatu,
b)nie narusza żadnego prawa, obowiązku lub sytuacji prawnej stron stworzonej wskutek wykonywania traktatu przed jego wygaśnięciem pod warunkiem, że te prawa, obowiązki lub sytuacje prawne mogą odtąd być utrzymane tylko w zakresie, w jakim ich utrzymanie nie jest samo przez się sprzeczne z nową imperatywną normą powszechnego prawa międzynarodowego.

[źródło: **Konwencja wiedeńska o prawie traktatów z dnia 23 maja 1969 r.]**
[data ostatniej aktualizacji materiałów dla studentów: 02.10.2021]